

Základní pěšcové koncovky

ŠKOLENÍ TRENÉRŮ III. TŘÍDY 2025

Suchánek Petr

Úvod

Na začátku šachové lekce zmíním šachové turnaje na kterých děti hráli od posledního tréninku, ocením jejich úspěchy, ale hlavně účast a doplním informace o nadcházejících turnajích. Podíváme se na aktuality ze šachového světa.

Zopakujeme stručně obsah předchozího tréninku a můžeme začít s tématem připraveným na danou lekci.

Pěšcové koncovky jsou pozice, ve kterých na šachovnici zůstávají pouze pěšci a králové. V těchto koncovkách je obzvlášť důležitá aktivita krále a kvalita i počet pěšců. V těchto pozicích je třeba dbát na pečlivé rozhodování, protože nevhodný tah ovlivní výsledek celé partie.

Pro orientaci v základních principech pěšcových koncovek lze využít několik základních pravidel.

V této práci představím tyto „základy“ na příkladu šachové lekce určené dětem v šachovém klubu.

Základní klasifikace pěšců

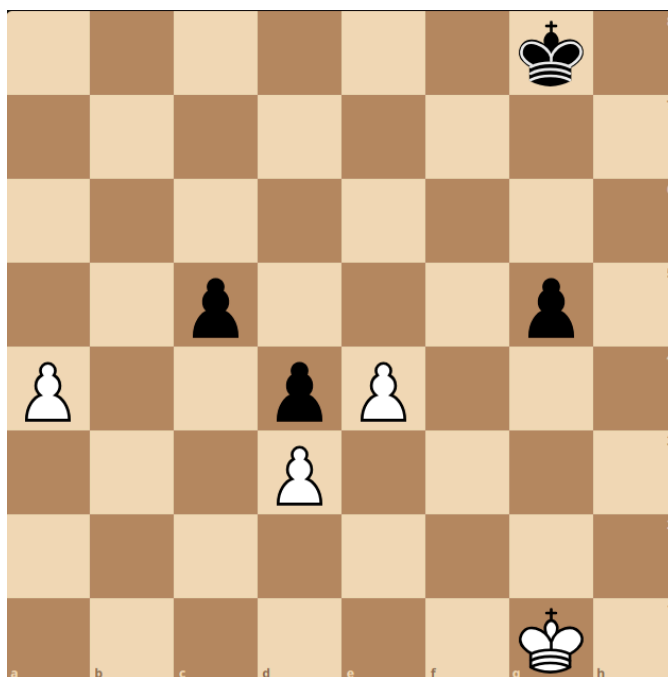
volný pěšec - a4, e4, g5

krytý volný pěšec - e4

izolovaný pěšec - a4, g5

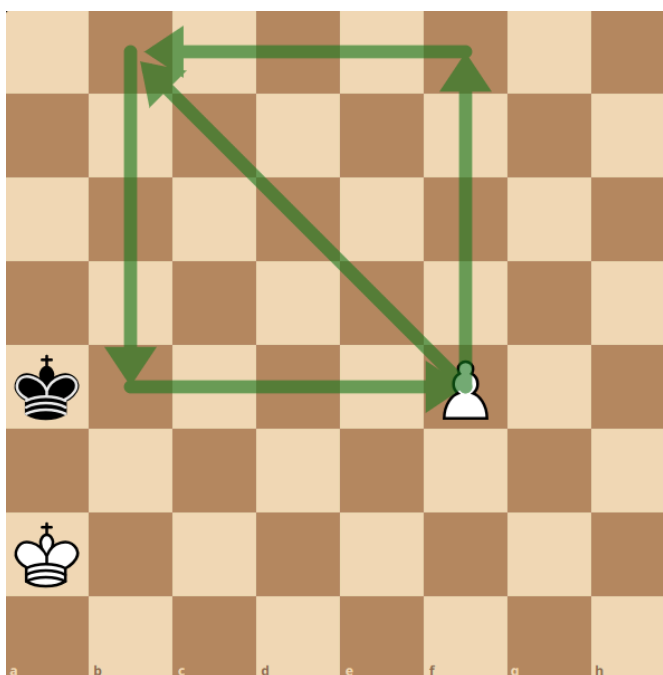
opožděný pěšec - c5

vzdálený volný pěšec - g5

Pravidlo čtverce

V koncovce král a pěšec proti králi, kdy se snažíme proměnit našeho pěšce, je důležité hlídat tempo. Abychom se nemuseli namáhat počítáním jednotlivých tahů do proměny, existuje jednoduché pravidlo „čtverce“. To lze jednoduše vysvětlit a názorně ukázat na pozici takto: „Pokud chce král černého zastavit bílého pěšce, musí vstoupit do jeho ‘čtverce’“. Jedna strana čtverce bílého pěšce vede od pěšce k řadě proměny, a druhá strana má stejný počet políček, ale směrem ke králi soupeře.“

[černý na tahu zastaví pěšce bílého ...Kb5]

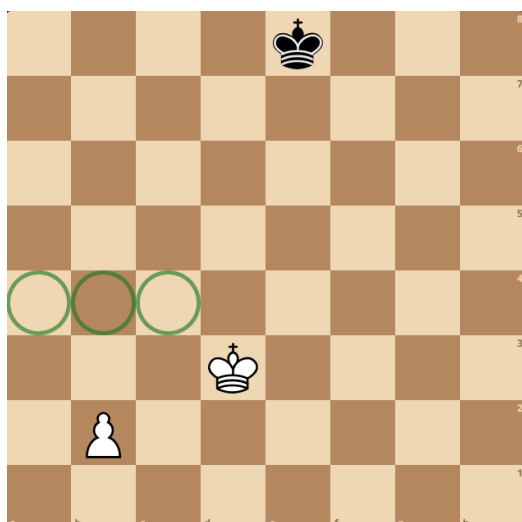
Během šachové lekce bych na nástěnnou šachovnici postupně stavěl několik pozic a „testoval“ děti, zda toto pravidlo pochopily, případně zda potřebují dovysvětlení.

Opozice

(Základní blízká) opozice je situace na šachovnici, kdy jsou králové přímo naproti sobě a navzájem se omezují. V pěšcových koncovkách hojně využíváme opozice k prosazení našich pěšců. Naopak soupeř se snaží držet opozici a udržet tak remízu.

Existuje i opozice vzdálená (ze které se pak můžeme přiblížit do blízké), v té jsme, pokud je počet polí mezi králi na sloupci (diagonále, řadě) lichý.

Kritická pole

Pokud je bílý pěšec na 2.- 4. (černý na 7.- 5.) řadě jsou jeho kritická pole ve tvaru T viz obrázek. Pokud svého krále dostaneme na tato pole, pěšce za pomoci pravidla opozice již snadno prosadíme.

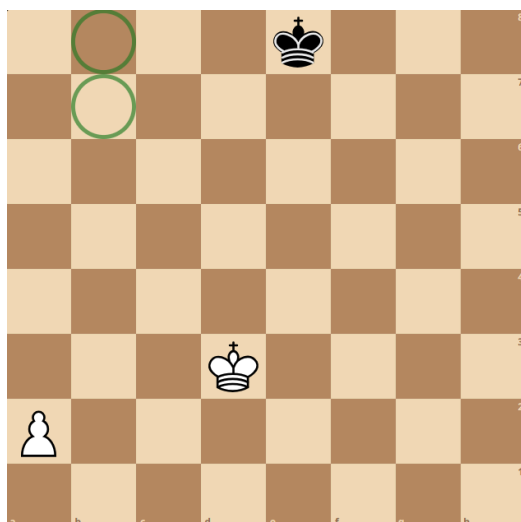
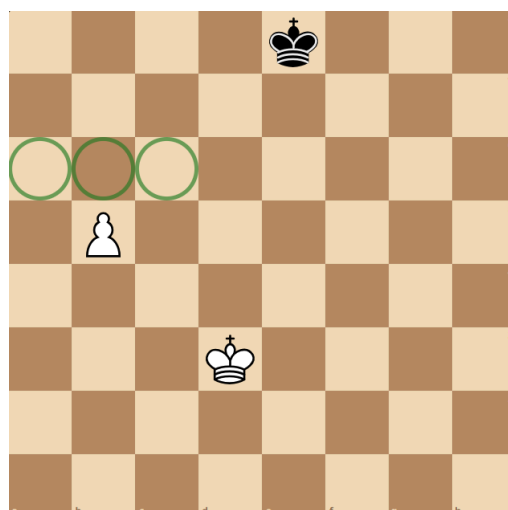
Následuje ukázka prosazení pěšce a případně dohrávky dětí pro aktivizaci

[Kc4]

Pokud pěšce dostaneme na druhou polovinu šachovnice kritická pole se přesouvají hned před našeho pěšce, viz obrázek. I zde platí, že pokud svého krále dostaneme na tyto pole, pěšce prosadíme.

V ukázce znázorním, že posun kritických polí je vlivem nedostatku prostoru za soupeřovým králem a jeho možností ústupu o řadu dále + obsazení 7. řady naším králem.

[černý obsadí kritická pole
1. Kc4 Kd7 2.Kc5 Kc7=]

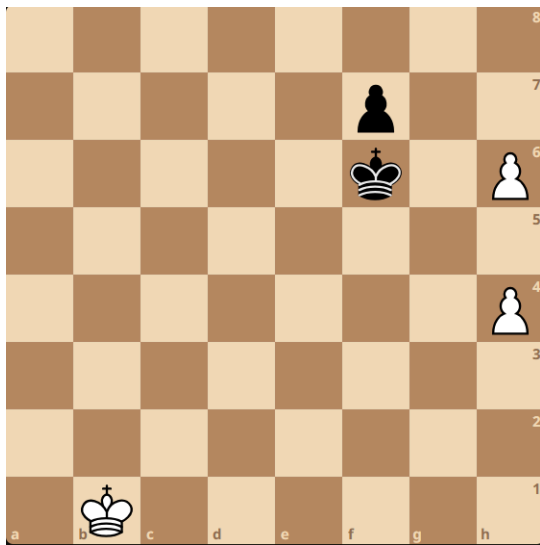

Speciálním případem jsou pro nás věžoví pěšci a / h. Zde stačí našemu soupeři se dostat „pod“ našeho pěšce nebo na pole proměny a partie je zremizovaná. Proto se kritická pole těchto pěšců uvádí následovně. V praxi to znamená, že musíme zabránit soupeřovu králi vnik na naše pole proměny.

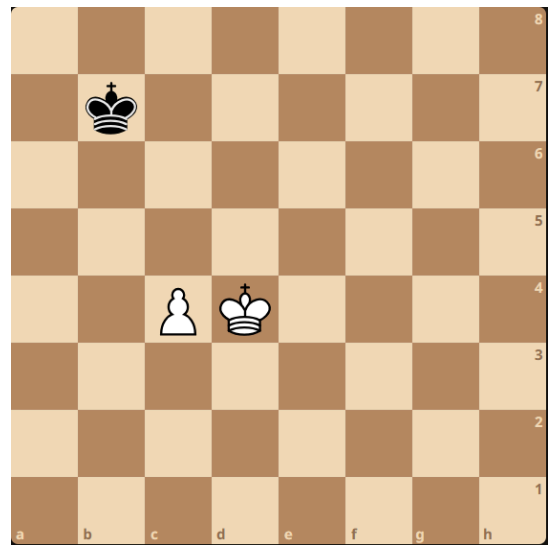
Během lekce vysvětlím, že jsou zde patové motivy a právě proto je tento případ odlišný.

[černý obsadí kritická pole a zastaví proměnu 1. Kc4 Kd8 2.Kb5 Kc8 3. Kb6 Kb8=]

Domácí úkol: BNT

[1.h5 Kg5 2. h7]

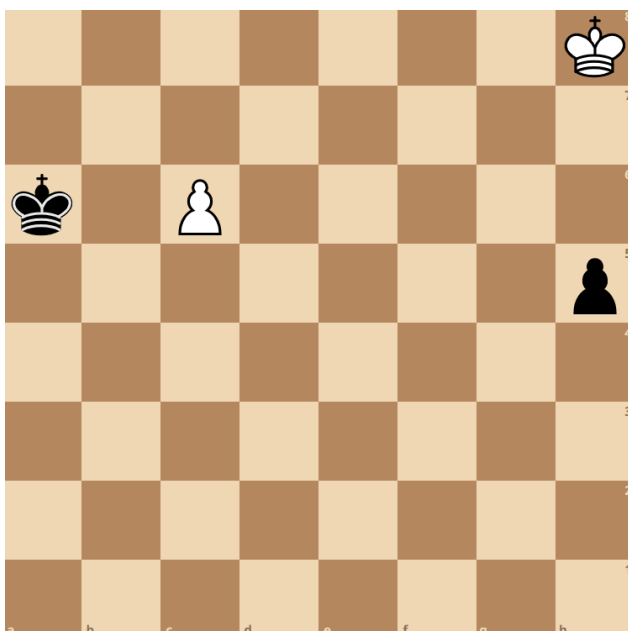

[1.Kd5 Kc7 2. Kc5]

Kritická pole, procvičování:

<https://my-chess.com/tests/board?test=765&serie=18&category=126&id=765&study=true>

Bonus: najdi remízu za bílého

[1.Kg7 h4 2.Kf6 h3 3.Ke7 h2 4. c7=]

Zdroje:

HEREJK, Petr. *Metodická příručka pro učitele a trenéry šachu*. 2. doplněné vydání. Praha: Šachový svaz České republiky, 2015. ISBN 978-80-87943-04-5.

SILMAN, Jeremy. *Silman's complete endgame course*. Los Angeles: Siles Press, 2007. ISBN 9781890085100.

My-chess: <https://my-chess.com/sachopedie/article/277>